

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1160

Vragen van het lid **Sjoerdsma** (D66) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de berichtgeving dat Iraanse demonstranten worden gevangengezet, gemarteld en de doodstraf wordt opgelegd (ingezonden 11 november 2022).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 23 december 2022).

Vraag 1

Bent u bekend met de berichten ««Risk of torture and death»: Alarm over Iran protest prisoners»¹ en «Opnieuw protesten in Iran, Parlement wil hardere straffen»?²

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe oordeelt u over deze berichten?

Antwoord 2

Nederland heeft grote zorgen over de mensenrechtensituatie in Iran.

Vraag 3

Bent u bereid het geweld en bloedvergieten van de Iraanse overheid blijvend te veroordelen en daarbij expliciet het martelen en opleggen van de doodstraf op demonstranten aan te kaarten? Kunt u dit zowel unilateraal als in Europees verband uitdragen? Wat bent u van plan te doen indien de doodstraf daadwerkelijk wordt uitgevoerd op demonstranten?

Antwoord 3

Nederland heeft het geweld tegen vreedzame demonstranten van meet af aan veroordeeld en blijft alle mensenrechtenschendingen in Iran ten sterkste veroordelen. Voorts is Nederland onder alle omstandigheden tegen de doodstraf.

¹ Macau Business, 21 oktober 2022, ««Risk of torture and death»: Alarm over Iran protest prisoners» (<https://www.macaubusiness.com/risk-of-torture-and-death-alarm-over-iran-protest-prisoners/>).

² NOS, 6 november 2022, «Opnieuw protesten in Iran, Parlement wil hardere straffen» (<https://nos.nl/artikel/2451379-opnieuw-protesten-in-iran-Parlement-wil-hardere-straffen>).

Nederland heeft de recente terdoodveroordelingen reeds veroordeeld in bilaterale contacten en heeft dit zowel nationaal als in EU-verband uitgedragen in de Derde Commissie van de Verenigde Naties New York. Ook heeft Nederland zich hier stevig over uitgesproken tijdens een speciale zitting van de VN Mensenrechtenraad op 24 november jl. die tot de instelling van een onderzoeksmechanisme naar mensenrechtenschendingen in Iran heeft geleid. Ook heeft Nederland de Iraanse Ambassadeur in Den Haag ontboden om de ernstige zorgen over de recente executies van demonstranten (nogmaals) te onderstrepen en Iran met klem op te roepen om af te zien van verdere executies. Daarnaast heb ik op 22 december en 9 december jl. telefonisch contact gehad met de Iraanse Minister van Buitenlandse Zaken, in dit contact heb ik de huidige mensenrechtensituatie in Iran en de executies van demonstranten die reeds plaatsvonden scherp veroordeeld. Ook heb ik het belang dat Nederland hecht aan de vrijheid van meningsuiting en het recht op vreedzame demonstratie onderstreept.

Vraag 4

Wilt u specifiek aandacht vragen voor gevallen als Toomaj Salehi, Hossein Ronaghi, Majid Tavakoli, Fatemeh Sepehri, Mohammad Qobadlo, Mahan Sedrat Madani, Manouchehr Mehman Navaz en Saman Yasin?

Antwoord 4

Nederland is bekend met de bovengenoemde casuïstiek. Inmiddels zijn er meer dan 18.000 mensen gedetineerd in verband met de protesten. Nederland pleit voor gerechtigheid voor al deze mensen. Nederland vraagt daarbij aandacht voor alle terdoodveroordeelden.

Vraag 5

Bent u bereid in Europees verband de druk verder op te voeren en additionele sancties, van handel tot persoonsgericht, in te voeren richting het Iraanse regime? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Ja. Het uitgangspunt bij het ontwikkelen van nieuwe sancties is dat deze proportioneel en effectief dienen te zijn. Handel tussen de EU en Iran is zeer beperkt en het invoeren van sectorale maatregelen ligt bovendien gecompliceerd. Mede op initiatief van Nederland is inmiddels een significant aantal personen en entiteiten op grond van het EU Iran mensenrechtenregime gesanctioneerd en zijn ook sancties vanwege Iraanse droneleveranties ingesteld. Dit betekent concreet dat het verboden is om vanuit de EU handel te drijven met Iraanse personen of entiteiten die zijn gesanctioneerd onder het EU Iran mensenrechtensanctieregime of die zijn gesanctioneerd ten aanzien van de dronesleveranties van Iran aan Rusland. Het kabinet onderzoekt tevens de mogelijkheden om deze maatregelen uit te breiden. Mede op initiatief van Nederland heeft de Europese Raad Buitenlandse Zaken op 12 december 2022 een derde pakket aan mensenrechtensancties op Iran aangenomen.

Vraag 6

Hoe vaak heeft u uw Iraanse collega en de Iraanse ambassadeur in Nederland sinds het begin van de protesten gesproken? Heeft Iran enige indicatie gegeven haar gedrag te veranderen?

Antwoord 6

Ik heb de Iraanse Minister van Buitenlandse Zaken telefonisch gesproken op 9 december en 22 december jl. en daarnaast en marge van de AVVN in New York. Daarnaast zijn er acht gesprekken gevoerd met de Iraanse ambassadeur in Den Haag sinds het begin van de protesten, inclusief de recente ontbieding op 15 december 2022. Ook hebben er op hoogambtelijk niveau gesprekken plaatsgevonden. Binnen het Iraanse establishment zijn er verschillende opvattingen ten aanzien van de protesten en hoe daarop gereageerd zou moeten worden. Ook in Teheran is meermaals contact geweest tussen de Iraanse autoriteiten en de Nederlandse ambassadeur aldaar. In al deze contacten heeft Nederland steeds in klare taal het geweld tegen vreedzame demonstranten veroordeeld en Iran opgeroepen om vrouwenrechten en andere mensenrechten te respecteren.

Vraag 7

Bent u bereid zich in te zetten om Iran uit de Verenigde Naties (VN)-Commission on the Status of Women te zetten?

Antwoord 7

Conform Tweede Kamer Motie van Lid Mulder (Motie 36 200-V, nr. 39 d.d. 24 november 2022) en Eerste Kamer Motie van Fractie-Nanninga (36 200, D Eerste Kamer der Staten-Generaal) heeft Nederland zich ingezet voor de verwijdering van Iran uit de VN Commissie voor de Status van de Vrouw (CSW). Op 14 december jl. werd Iran verwijderd uit de CSW. De Verenigde Staten nam hiertoe het initiatief. De uitzetting geschiedde door middel van een resolutie in de VN Economic and Social Council (ECOSOC), Nederland heeft hier momenteel geen zitting in. In EU-verband heeft Nederland ingezet op de verwijdering van Iran uit de VN CSW, met als oogmerk dat de EU lidstaten die zitting hebben in ECOSOC stemden voor de door VS ingediende resolutie die daarin voorziet. Zelf heb ik hier ook nogmaals voor gepleit bij de Raad Buitenlandse Zaken van 12 december 2022. Op 14 december 2022 stemden alle EU lidstaten voor de verwijdering van Iran uit de VN CSW.

Vraag 8

Is er reeds contact met de Nederlander die gevangen is genomen tijdens de protesten? Zo ja, hoe gaat het met hem/haar? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Nederland is bekend met de casus en verleent consulaire bijstand. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken staat tevens in contact met de familie van deze Nederlander, maar doet geen (publiekelijke) uitspraken over individuele casuïstiek.

Vraag 9

Wilt u deze vragen met spoed en afzonderlijk beantwoorden?

Antwoord 9

Ja.